

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TARSADALMI HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Vákár L. könyv- és papírkereskedése Csikszereda, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint hirdetések és előfizetési díjak is küldendők.
— Telefon hívószám 20. —

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Dr. ÉLTHES GYULA

Előfizetési ár: Egész évre 16 kor. (Külföldre 20 K)
Félévre 8 kor. Negyedévre 4 kor.
Hirdetési díjak a legolcsóbban számítottak
Kéziratok nem adatnak vissza.

Erdély magyarsága.

Csikszentmárton, január 18.

III.

Erdély helyes gazdasági politikája egyértelmű Erdély magyarságának megerősödésével. Mindenek előtt tehát erős földbirtokpolitika üzendő. A lépés ebben az irányban a jelenlegi kormány részéről elhatározóan tétetett már meg, midőn Erdélyben is az ingatlan vételekre és bérletekre az állam beleszólási joga biztosított. Ismerjük a multból jól hosszú sorát azon eseteknek, amidőn nemzetiségi pénzügyi intézetek nemzetiségi kezére juttattak nem egy nagy, közép- és kisbirtokot, melyek addig magyar kézen voltak. Még Székelyföldünk sem lett kimélve ettől. A kié a föld, azé az ország. Nem lehet tovább tűrni, hogy Erdély áldott földje oly kezekre jusson, mely kezek a magyar nemzet elleni aknákat elhelyezésénél segédkeztek.

A helyes gazdasági politika involválja az ingatlan vagyoni helyes elosztását. A nagybirtok — latifundium, holtkéz, — sokat feszegetett kérdése Erdélyt nem érinti, — ez a szorosabb értelemben vett Magyarország nagyfonságú gazdasági kulturális és nemzeti ügye.

Erdély periferialis helyzete a birtokpolitikának nem ily szociális szempontból való kezelését követeli, hanem a tisztán nemzeti szempontból való. A magyarság érdeke az ország szélső vonalain, belülről a nyugtalan elemekkel szemben, kívülről a szomszédos államellenes törekvésekkel szemben védekezést követel. Egy magyar határörvidéket kell létesíteni, a mely terrén megvéd mindkét veszedelem ellen. A székelységekre lehet és kell itt támaszkodni, ennek két szárnyát kell terjeszteni. E magyar határörvidék jelenti részben a helyes birtokpolitikát Erdélyben. E cikk kerete nem elégséges az előbbi pontnál a részletek kifejtésére. Csak kettőre utalok az eszközökben, mint lehetőségekre, az állam kisajátítási jogára és a telepítésre.

A telepítés az aztán, mely egész Erdély területét fel kell ölelje. A Darányi-féle telepítési politikának fokozottabb, a célt biztosító folytatását kell követelnünk. Nagy mulasztások és bűnök helyrehozásáról van szó. A magyarság szempontjából félig meddig kicsuszott vármegyék restaurálásáról van szó.

Tisztában van azzal mindenki, hogy a magyarság erejét rettenetes mérvben igénybe vevő háború mily mérvben apasztotta le a fajmagyar lélekszámot; előre látjuk e pusztulásnak évtizedekre kiható káros eredményeit magyarság szaporulatánál is. A visszavándorlás kell legyen azért egyelőre, mint lehetőség, a telepítés keresztülvitelénél s mert a telepítés, mint fontos nemzeti és gazdasági cél sokok évtizedre terjedő munka, — a normalis magyar szaporulattal új anyag fog rendelkezésre állani később.

Östermelés és ipar ma karöltve kell haladjanak. Erdély ipari fejlesztésére, mire ha nem kinálkoznék véletlenül az Európában egymágában álló kincset érő földgáz — akkor is száz és száz mód van; kőszén, fa, vas, sárga és vörös réz, só, arany, ezüst, alumínium, márvány stb., stb. kimerithetetlen mennyiségben, miért ne állíthatnók ezeket is a nemzeti vagyonyosodás mellett a magyarság kulturája, a magyar környezet a politikai jogok egyenlő-

sége mellett és ebben van a nemzetiségeket felölölő és magához emelő, (az elnyomatást kizáró szép vonása), meghozza azt az eredményt, mi Erdély magyarságának megerősödését jelenti s mi kizárja, hogy Erdély nemzetiségi törekvések gyomos melegágya legyen.

Hogy Erdély nemzeties irányu ipari és gazdasági fejlődésénél az Ausztriával való gazdasági, ipari, kereskedelmi és pénzügyi kapcsolatunk akadály ne legyen, — ennek fejtegetése már nem tartozik e cikksorozat keretébe.

A helyes gazdasági politika megteremtése Erdélyben a legszorosabb összefüggésben áll a végre is elkövetkező román békekötéssel. Egyoldalú agrárpolitikánk megboszlta magát Romániával való összeköttetésünkben is. A vámsorompónk a legellenesébb volt Romániával a mult század nyolcvanas éveiben kitört vámháború óta. Hány iparágunkat tette ez tönkre, ki merné ennek ellenkezőjét állítani? Hova lettek a Románia felé vonuló, ipari árucikkkel megrakott, nyersanyaggal visszatérő szekerek százai? Nem a vasuti kocsikra kerültek ez áruk, egyszerűen elmaradtak, a mint kivesztek a mesterek és segédek is. A szárság kis száma mellett a magyarság nagy számát érte itt a csapás. Ezért makkora érdeke fűződik Erdélynek az új román gazdasági és kereskedelmi szerződésekhöz.

A helyes gazdasági politika követeli vasuti hálózatunk tovább fejlesztését. Nem szabad jövőben megtörténjen az, hogy husz éve törvénybe iktatott vasuti vonalunk (udvarhely-csikszeredai) a már csak részben nemzetiségi Brassó kedvéért ma is csak papiron létezzék.

Nagyjában ezen irányok lehetnek Erdély helyes gazdasági politikájában az irányadók. Erdélyt pedig mindenek előtt nem szabad a politikai párturalmak labdájaként kezelni, oly országrészként, mely képviselőket liferál, melynek nemzetiségei alkudni lehet és kell, mert ez mindig a magyarság rovására, a nemzetiségi, valamely kedvezésével történt. Erdély a multban a magyar alkotmány és szabadság végvára volt — a jövőben legyen annak a legerősebb támasza és talpköve.

Dr. Nagy Jenő.

Törvényhatósági közgyűlés.

A főispán bejelentései. — Választások.
Gyergyó vármegye.

Csikszereda, január 22.

Csikvármegye törvényhatósági bizottsága dr. Tolnay Lajos főispán elnöklété alatt folyó hó 21-én népes közgyűlést tartott, melynek zsumolt látogatottságát a „Gyergyó vármegye” felállításá iránt beadott indítvány és a részleges tisztújítás iránti meleg érdeklődésnek kell tulajdonítanunk.

Dr. Tolnay Lajos főispán a közgyűlést megnyitó beszédében, megemlítette a hadikársegélyezés gyorsítása tárgyában kiadott kormánybiztosi újabb intézkedést, melynek alapján reményét fejezte ki az iránt, hogy a kársegélyek a következő február hó folyamán kifizetésre kerülnek. Megemlítette a hadisegélyezés új módját, mely az eddigi eljárástól nemcsak előnyösen eltér, hanem a hadisegélyek aránylagos és méltányos emelkedését is jelenti. Megemlítette, hogy Széll József kormánybiztostól felhatalmazása van annak kije-

lentésére, mikép a kormánybiztos ur „Gyergyó” című lap által neki tulajdonított azon kijelentést, mely szerint a székelyföldi kárbejelentéseket „ildomtalanok és szegényteljeseknek” bélyegezte volna, egyáltalán nem tette.

Bejelentette a közgyűlésnek, hogy dr. Ugron Gábor belügyminiszter és Báró Rohr Ferenc vezérezredes urak a mult közgyűlésből hozzájuk intézett üdvözlő feliratokat köszönettel fogadták és megbízták azzal, hogy ezt a törvényhatósági bizottság tudomására hozza.

A közgyűlésen letárgyalt közérdekű ügyek közül megemlítjük dr. Ugron Gábor belügyminiszter urnak az anya és csecsemő védelem országos szervezése tárgyában kiadott meleg érzésekből fakadó rendeletét, mely a háború okozta lélekszám csökkenést lesz hivatva helyre pótolni. Belügyminiszter ur Csikvármegyét már is az 1918. évben e tekintetben átszervezendő törvényhatóságok közé sorozta s ezt a közgyűlés élénk lelkesedéssel vette tudomásul.

A kolozsvári „Hadiárva és Népinternátus” egyesület által Gyeryószentmiklóson létesítendő hadiárvaház felállítási költségeinek egyharmad részét a törvényhatóság elvállalta, valamint vállalta azt is, hogy az abba felveendő csikmegyei hadiárvak egyharmadának ellátási költségeit hordozni fogja.

A hadirokkantak ipari kereseti telepének Csikszereda város területén leendő felállítását kérelmezni fogja s e célra ingyen telket ajánlott fel s felkérni határozta a vármegyei erdőbirtokosokat arra, hogy a telep építési és fenntartási céljaira ingyenes faanyagot ajánljanak meg, minthogy a telep mezőgazdasági eszközök és más faipari cikkek előállítására lesz berendezve.

Elhatározta a törvényhatósági bizottság, hogy az országos határrendezéssel Oláhország-hoz szakadt magyar területek visszacsatolását a béketárgyalások rendjén a miniszterelnök ur útján kérelmezi.

A József főherceg nevére elnevezendő erdélyi hadiárvaház céljaira 40.000 koronát szavazott meg s kikötötte, hogy ez összeg kamatjövödelmének megfelelő számú csikmegyei hadiárvat oda felvétethessen.

Utastotta a közgyűlés a magánjavak igazgatóságát, hogy a magánjavak kezelése, jövedelmeztetése és a jövedelmek felhasználása tárgyában az eddigi szűk kereteket túlhaladó nagyobb látókörű programot dolgozzon ki és azt a törvényhatóságnak minél előbb mutassa be.

Fejér Sándor alispánnak a közérdeklődési alapról előterjesztett számadását Balogh Géza elnöklété alatt működendő és Bálint Lajos, Id. Pál Gábor, dr. Péterfi Lőrinc és dr. Tódor Béla kiküldöttekből álló bizottságnak adta ki átvizsgálás végett. E bizottságnak előzetesen rendelkezésére bocsájtandók lesznek a községi előjárók és járási főszolgabírák által szintén elkészítendő hasonló tárgyú számadások.

A magánjavak ügyei csekély érdeklődést keltettek, valamint a községi ügyek is, mert választások után minden érdeklődést a Gyergyó vármegye felállításáról szóló indítvány kötött le. Az erre vonatkozó állandó választmányi javaslatot, mely a gyergyói bizottsági tagok ideges viselkedését keltette fel, — egész terjedelmében leközljük, minthogy azt végül

a törvényhatósági bizottság is határozattá emelte. A határozat így hangzik:

„A törvényhatósági bizottság előre bocsájta, hogy nem ért egyet ugyan az indítvány indoklásával, de miután tudomása van arról, hogy a kormány az ország keleti szélein fekvő törvényhatóságok határainak országos szempontokból tekintett kikerekítését szándékolja, — Belügyminiszter ur elé pártolólág azon kérelemmel terjeszti fel, hogy azt a törvényhatóságok határainak tervezett kikerekítésénél lehetőleg figyelembe venni méltóztassék.

Ezzel remélhetőleg a kényes kérdés hosszabb időre kiszorul a törvényhatóság tanácskozási terméből, minthogy a továbbiak már a törvényhozás elé tartoznak.

Dr. Györgypál Domokos indítványa keltett osztatlan helyeslést, melyben kimondani kérte, hogy a tisztviselőknél a választásokat megelőző házról-házra való korteskedését, a kilincselést elítélendőnek tartja és fegyelmi vétésnek tekinti, minek alapján azt a leghatározottabban eltiltja, már csak azért is, mert míg egyfelől az ilyen eljárás a tisztviselői állás lealacsonyítására alkalmas, addig másfelől az egyes törvényhatósági bizottsági tagok szabad elhatározását is korlátozza s őket nagyon gyakran kínos és kellemetlen helyzetbe sodorja.

És tegyük hozzá: az így kialakult közvélemény rendszerint a közérdek és a helyes megfontolás rovására esik.

Végül beszámolunk a választás eredményéről:

Árvaszéki elnök lett 85 szavazattal Élthes Gyula dr. árvaszéki ülnök Csiszer Imre 26 szavazatával szemben. Kászonalcsiki főszolgabíró lett 88 szavazattal Wellman Géza szolgabíró, kivel szemben Eröss József aljegyző 24 és Gábor János szolgabíró 14 szavazatot kapott. A többi állások közfelkiáltással töltek be. Árvaszéki ülnökké Domokos Sándort, helyébe aljegyzővé Kovács Árpádot, szolgabírákká dr. Tamás Lázárt, dr. Sipos Lázárt és Szemere Lászlót választották meg.

A közigazgatási bizottságba dr. Balás Elek, Szabó György, dr. Pál Gábor, Orbán János és Bálint Lajos jutottak be.

A rendkívül népes közgyűlés Tolnay főispán lelkes éljenzése mellett a késő esti órákban ért véget. (Sz.)

Az erdélyi magyarság érdekei az orosz-román béketárgyalásokon.

A székely iparkamara felterjesztése a kormányhoz

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara valóban hivatása magaslatára emelkedett, amikor már most bepillantva az erdélyi magyarságnak a békében megvívandó nagy harcát s mérlegelve mily fontos komplexumai dőlnek el a beketárgyalásokon, a kereskedelmi miniszterhez alábbi felterjesztést intézte:

— Erdély jövője gazdasági sorsa, erős és nagy fejlődése szorosan összefügg azzal a kérdéssel, hogy minden biztonnal erős ütemben kifejlődő iparunk és kereskedelmünk Oroszországba, Romániába és ezen át Dél-Balkánra és a Keletre milyen forgalmi lehetőségeket talál.

1. Köztudomásu, hogy ezen irányokban nincsenek kielégítő vasuti kapcsolataink; a béke első napjaiban sietve törekednünk kell a Dorna-Vatra—Csernovitz—oroszországi, továbbá a Kolozsvár—Marosvásárhely—Székelyudvarhely—Csikszereda—Sepsiszentgyörgy—Bodza—Buzeu—konstancai, végül a Vöröstoronny—Corabia—sófiai nemzetközi fővonalak kialakítására.

2. A háboru előtti években azt is sulyosan tapasztaltuk, hogy balkezes vasuti egyezményeink oly forgalomnehezítési lehetőségeket adtak például Románia kezébe, amelyeknek botránnyosan visszaéléseiről a magyarfa export érdekelttség megdöbbentő tények halmazát tárhatja Nagyméltóságod elé.

3. A vám-viszonyok oly ellenségesen és oly élesen alakultak ki velünk szemben, hogy export iparunk és kereskedelmünk annak sulyos hatásait szenvedte. Egyoldaluan agrárpolitikának is hibás volt a balkán vámháboru

felidőzésében, de egyébként is az irántunk érzett ellenséges érzés velünk szemben rég folytatott ez uton burkolt harcot.

4. A romániai kikötőkben transitó forgalmunk sűrűn érezte az ellenséges érzés alig burkolt nyomását.

5. Romániában az oda ideiglenesen vagy tartósan kiszakadt (részben román hatóságok által kicsalogatott) székelység sok tekintetben sulyos, igazságtalan, egyenlőtlen elbánást szenvedett és a magyarság részére elvesztettnek tekinthető védelmünk nélkül. Az oláhok panaszkodtak Erdélyben elnyomatásuk miatt, holott valóságban Romániába szakadt magyarság százszorta több okkal panaszkodhatott, sajnos, hogy Magyarország ez árva testvéreink szavát soha sem hallotta meg.

Igy tovább sorolhatnánk fel számos oly ténnyt, amelyekről Nagyméltóságod is épügy tájékozott azonban mint mi, így talán szükségtelen is részletesebb indoklása azon kérelmünknek, hogy:

sürgősen és nagyon nyomatékosan méltóztassék közrehatni, hogy az orosz és majd a román béketárgyalásoknál feltétlenül bekerüljenek a speciális részlet megegyezések közé Erdély közgazdasági létérdekei biztosítására oly egyezmények, amelyek feltétlenül biztosítják számukra, hogy:

Oroszország és Románia nem fogják megnehezíteni a szükségessé váló újabb nemzetközi vasuti vonalak létesítését, a maguk területén szükséges új vonalszakaszokat haladéktalanul megépítik s a mienkkel egyidőben forgalomba hozzák, továbbá, hogy vasuti forgalmunkat nem fogják a háboru előtti időkből ismert ürügyek alatt feltorlasztani, nehezíteni, hanem a határig szállítás módjának és rendjének megfelelő haladéktalan továbbszállítását és egyáltalán a saját szállítmányaikkal teljesen egyenlő elbánást biztosítják.

Az orosz és román-kikötők fejlesztését és ottan a saját érdekeltjeikkel teljesen egyenlő elbánást biztosítják számunkra. Különösen a konstancai és galaczi kikötőkre levén szükséges nagy figyelmet fordítanunk;

vám harcot ellenünk nem kezdenek; egyáltalában gazdaságpolitikai fegyverrel nem folytatják a küzdelmet;

végül, hogy Romániában az oda kiszakadt magyarjaink minden tekintetben egyenlő elbánást, vallási és iskolázási szempontokból a magyarságuk megőrizhetésére kellő szabadságokat fognak élvezhetni.

Az eljövendő szabad és boldog Erdély kiáltása a kamara felterjesztése, amit az illetékes kormánykörök kell hogy meghalljanak.

Mackensen ultimátuma az oláh fővezérhez a moldvai internáltak sorsának javítására.

Simon Márton bankigazgató és Csató József körjegyző megdöbbentő vallomásai.

Bukarest, jan. 21.

Mackensen tábornagy f. hó 15-én az alábbi iratot küldte parlamentair utján az oláh főhadiszállásra:

Presan tábornok Ő Excellenciájának Jasi.

Simon Márton gyergyóbékási bankigazgató és Csató József gyergyóbékási körjegyző, Moldvából kieserült magyar állampolgárok eskü alatt a következőket vallották

Alólírott tuszok, nem a magunk elszennvedett bajainak elpanaszlásaké, hanem az ottmaradtak sorsának szemléltetése végett tesszük alábbi vallomásunkat. Csoportunkban a 370 lélekből a mult hó elején csak 83-an maradtunk életben. A sipotai tábor német és osztrák-magyar illetőségű foglyainak oly égbekiáltók a szenvedései, hogy a legnagyobb bünt követnők el, ha szenvedéseikről hallgatnánk. A 17.000 főnyi foglyból és tuszból alig maradtak 4.000 en életben, s ebből mintegy 2—300 a német alattvaló, a többi az oláh brutálitásnak esett áldozatául. A sipotai táborban nemzetiségeik szerint külön-külön csoportban voltak ezek s figyelemreméltó, hogy nem a magyaroknak, hanem a németeknek volt a legkomi-

szabb bánásmódban részük. Ezekkel szemben nem volt az oláhokban egy szemernyi irgalom sem. A németek parancsnoka egy emberi ruhába bujtatott vadállat volt, aki gyakran szökött neki a németeknek bika-csikkel s véruk csordultáig verte őket. Mint fennebb is említettük, a 4000 németből csak 2—300 élte túl e szenvedéseket. A többi elpusztult éh- és kiütéses tifuszban, s igen sokan ezen vadállat kezei között is. Sokan meg is fagytak. Az oda kárhoztatott foglyok földalatti üregekben laktak, egy-egy üregben kétszázán, minden világító eszköz nélkül, fülledt-dohos levegőben. Heteken át mást se kaptak enni, mint 14—20 kg. megromlott kukoricalisztet százanként és fél-fél vöröshagymát fejenként. A németek természetesen nem ismerték a puliszka elkészítési módját, de edényeik sem voltak, ennél fogva, mint az állatok, a tenyerükről ették a lisztet.

Olyan idő is volt, mikor háromszázan haltak el naponta. Sokat vetettek közülök a pöcegödörökbe, igen sokan pedig napokig heverték eltemetetlenül. De igen sok esetben temettek el még ki nem hült testeket, sőt csak agóniában levőket is. A csak hevenyészve eltemetetteket, vagy az eltemetetleneket igen gyakran kóbor ebek marcangolták szét, s egy ilyes esetben, azt a fogolytársunkat, aki a kutyákat elkergette, egy ilyen hullá mellől, kegyetlenül elverték az örök, sőt az odasiető parancsnok is.

Meg kell említenünk azt is, hogy több ízben élőket is eltemettek. Egyik társunk, akit az oláhok élve eltemettek, éjjel felkelt sirjából és visszatekint közénk — helyére: ott hagytuk jó egészségben Sipotán.

Más nemzetbelieket büntetések kitöltésére a németek közé, ezek földalatti lakásaiba zárták el.

A táborban mindössze csak 3 orvos volt, de gyógyszer egyáltalában semmi. Az ottmaradtak feltétlenül elpusztultak, ha a lehető leggyorsabban nem segítünk helyzetükön.

Az itt elmondottakra esküt teszünk.

Simon Márton,
bankigazgató.

Csathó József,
körjegyző.

Amikor tisztelettel megküldöm Excellenciának e vallomásokat, egyben kérem a főhadvezetéség nevében is, hasson oda, hogy ezen lehetetlen állapotoknak a lehető leggyorsabban vége szakadjon, valamint megadassék a mód nekünk, hogy úgy a sipotai, mint a többi kérdéses táborban a német hadifoglyok helyzete megvizsgáltassék. Az esetben, ha az oláh főhadvezetéség e vizsgálatot nekünk megtagadná, valamint nem kapnák a legteljesebb mértékben garanciát arra, hogy a jövőben a német hadifoglyok helyzete a leghumánusabb lesz, úgy kénytelen leszek a megszállott területen a legerélyesebb ellenintézkedéseket megtenni.

v. Mackensen s. k.
tábornagy.

Üdvös volna, ha a mi illetékes hatóságaink is küldenének ilyen irányu és hangu „megkeresést” Persan urnak! (s. t.)

Közigazgatási bizottsági ülés.

Csikszereda, 1918. jan. 22.

A folyó hó 22-iki közigazgatási bizottsági ülésen Veress Sándor dr. vármegyei főorvos előterjesztette a mult év december havi egészségügyi jelentését.

Sajnálattal kellett megállapítania, hogy kizárólag a vármegye gyergyószentmiklósi járása Tekerőpatak, Gyergyóújfalu, Gyergyócsomafalva és Gyergyóalfalu községeiben és Gyergyószentmiklós városban, valamint később Szépvízen s azután Csikszentgyörgyön és Csikbánkfalván fellépett hasihagymáz járvány miatt az általános közegészségügyi állapot novemberben rosszabb volt, mint októberben s decemberben még rosszabbodott. A kászoni községek közül Kászonyúfaluban s részben Kászonyjakabfalván a mult év szeptemberében kitört hasi hagymáz járványt sikerült a kellő határok közé szorítani s azután elfojtani.

A járvány elleni védekezés céljából a katonai hatóságokkal érintkezésbe léptünk s e tekintetből örömmel jelenti a főorvos, hogy úgy a hadsereg szállásmesteri osztálya, mint a 21-ik és 6-ik hadtestek parancsnoksága s a megfelelő egészségügyi orvosfőnökök részéről a legnagyobb készséget és előzékenységet tapasztalhattunk, a mi annál értékesebb, mert az oláh dulás folytán vármegyénk összes fertőtlenítő gépeit, a hozzávaló anyagot elvesztette, utóbbiak most sehogy vagy csak nagy nehézséggel és költséggel szerezhetők be, képzett fertőtlenítő személyzetünk hadbavonult s a betegeknek a járványkórházakba való szállítása is a fuvarhiány miatt felette nagy nehézségekbe ütközött volna.

Feltűnőnek mondja a főorvos azt a jelenséget, hogy a járvány mind olyan községekben lépett fel először és tudott terjedni, amelyek közvetlenül a keleti magaslatok alatt fekszenek s a melyeken az onnan eredt patakok folynak keresztül. Ez csak úgy magyarázható, hogy fel kell tételeznünk, miszerint az oláh háborút megelőzőt hadi védelmi munkálatokat teljesített hadi munkásokztalok s később a harci események a hegyeken fertőző szennyet hagytak, a melyeket azután a csapadékok az alattuk levő patakokba mostak, a melyekkel azok a községekbe jutottak.

A katonai hatóságok elvállalták a patakok (Békény, Tekerópatak, Szépvíz és Fiság pataka) őrzését; Tekerópatakon és Csikszentgyörgyön saját kezelésükben járványkórházakat állítottak és tartanak fenn; elvállalták a gyergyószentmiklósi betegek szállítását az ottani táborig kórház fertőző osztályára, a tekerópatakiaknak és csikszentgyörgy—bánkfalviaknak a csikszentgyörgyi katonai s a szépvízi és környékbeli betegeknek a szépvízi polgári járványkórházba való szállítását.

Mi felállítottunk egy járványkórházat Gyergyóújfaluban s egyet Szépvízen. Előbbinél és a gyergyóújfalvi közegészségügyi körben a fertőtlenítő és egészségügyi segédsegélyt a m. kir. B. M. urtól kért és kapott s fertőtlenítő géppel és anyaggal felszerelt egészségügyi osztaggal végeztetjük. Az orvosi ellátást Gyergyószentmiklóson Nagy Lajos dr. városi, Gyergyóújfaluban Pollacsek László dr. járvány, Szépvízen Nagy László dr. járás és Csikszentgyörgy—Bánkfalván Cziriák Amorus dr. kórorvos végzik.

A szépvízi polgári járványkórház részére a katonai hatóság képzett betegápolónókat és egészségügyi katonákat bocsátott rendelkezésünkre.

A katonáorvosokkal egyetemben a védőoltások a fertőzött községekben a lehető legkiterjedtebb mértékben végrehajtottak.

Ily módon sikerült elérnünk, hogy a hasi hagymáz járvány Gyergyószentmiklóson majdnem teljesen, Kászomban teljesen megszűnt, a gyergyói községekben csökkent s még csak a szépvízi és csikszentgyörgyi körzetben tartja magát.

Szabó György főesperes biz. tag felemlíti, hogy a gyergyószentmiklósi fűrészgárákat meglátogatván, azt tapasztalta, hogy ott az orvosi ellátás nem megfelelő és pedig az érdekelték bémondása szerint azért nem, mert a gyárak az orvos részére fuvar nem adnak s egyben megállapíthatta azt is, hogy a telepen levő sok gyermek nem jár iskolába.

Véleménye szerint az orvosi ellátást a város legvégén levő 3 gyári és fatelepen kellőleg rendezni kell s a gyermekek iskoláztatásának biztosítása végett a gyárakat kötelezni kellene, hogy külön iskolát állítsanak fel.

A közigazgatási bizottság megbizsa a vármegye alispánját, hogy a főorvos útján a gyárakkal és a kerületi munkásbiztosító pénztárral érintkezésbe lépve intézkedjék az orvosi s a tanfelügyelőt, hogy gondoskodjék a tanügyi kérdés célszerű megoldásáról.

Az árvaszéki elnöki jelentés kapcsán Veress Sándor dr. megemlékezik arról, hogy tény miszerint a háboru alatt sok hadiárva és elhagyatott, illetve az itthon maradt anya által kellőleg el nem tartható gyermek lett az állami menhelyek által átvéve, de egyben ennek hatása most mutatkozik, a midőn a községek az illetőségiük alá tartozó gyermekek gondozási díjai megfizetésére szoríttatnak.

A községek irtóznak éppen ezen költség miatt attól, hogy a gyermekek a menhelyekbe adassanak s minden áron rá akarták kényszeríteni a hozzátartozóikat, hogy a gyermekeket vegyék ki a menházakból. Ily módon végeredményben a gyermekek szenvedik meg a törvény és szabályzatok azon intézkedését, hogy a gondozási költségek egy része az illetőségi községekre háríttatik át.

Miután még Szabó György főesperes és más bizottsági tagok is hozzászóltak, a közigazgatási bizottság elhatározta, hogy a községi hozzájárulási kötelezettség megszüntetése vagy legalább a kis és szegényebb községekkel szembeni enyhítése céljából, valamint azért, hogy a menhelyes gyermekek lehetőleg saját hozzátartozóiknak vagy legalább községbelieknek adassanak gondozásba s hogy a gondozási díjak a mostani viszonyoknak megfelelőleg felemeltessenek, feliratot intéz a m. kir. belügyminiszter urhoz.

KÜLÖNFÉLÉK.

Apámhoz.

Messze idegenből...
A Bajkálto mellől
Irom e levelet,
Édes apám neked.
Nem kérdezem, hogy vagy?
Tudom négy év alatt,
Mennyit szenvedtetek!...
Mi történt veletek! —
Tudom rátok támadt,
Mint a veszett állat,
Majdnem a félvilág...
Levernem a hazát!
De hiába minden!
— Azt beszélnek itten:
„A sirból is felkel,
Minden magyar ember.
Ugy védi hazáját,
Melynek sehol párját,
Nem látták sohasem;
A föld kerekégén.
Nincs a földnek népe,
Mely tőle elvegye
Azt a drága földet;
Melyet Árpád szerzett.
Sziklaszilárdan áll,
Mindenütt a határ,
Fel a magas égig!...
Mert honvédek védik.”
Bámulattal mondják:
„Hogy a magyar bakák,
Magyarok hazáját,
Újra elfoglalták.”
Ugy-e édes apám?
Hogy Szent István napján,
Midőn bucsut vettem;
Arra kértél engem.
„Fiam, ha teheted,
Írj egy-egy levelet!”
— Tovább nem mondhattad!...
Mert már indult fiad.
Mit oly rég vársz tőlem.
A levél kezdedben!

Ennél szebb levelet;...
Soh'se irtam neked!

Sz. D.

— **Személyi hír.** Tolnay Lajos dr. főispán vasárnap reggel hivatalos ügyben Budapestre utazik.

— **Házasság.** Hirsch Hugó dr., csikszere-dai sebész főorvos január 22-én házasságot kötött remetei özv. dr. Filep Sándorné leányával, Jucikával. A polgári házasságkötést délelőtt 10 órakor a város házában Kajtsa József anyakönyvvezető, az egyházi esketést Csiktaplócán Márkos Endre róm. kath. plebános végezte. Tanúk, illetve násznagyok Gözsy Árpád gyógyszerész és Elthes Gyula dr. árvaszéki elnök voltak. Az esküvő szűk családi körben ment végbe. A közkedvelt ifju párt rendkívül sokan keresték fel szerencsekívánataikkal.

— **A bécsi sztrájk.** Bécsben, sőt Ausztria több városában is majdnem általános sztrájkba lépett a munkásság a lisztadagok leszállítása miatt. Német körökben már régebben panaszkodtak, hogy több helyen, így

Csehország csehlakta vidékein nem hajtották kellőképen végre a rekvirálást, s így még a Magyarországból bevitt készletek sem voltak elegendők a nagy ipari centrum, Bécs ellátására. Bizonyos, hogy a lisztadagok jelentékeny leszállítása csakugyan súlyos rendszabály, de az ismét perfidia, hogy egyes osztrák körorök megint csak Magyarországot okolják: mert nem szállít elég gabonát. Ezt a hangot csakugyan a legerélyesebben kell visszautasítania Magyarországon minden körének, hiszen az osztrák élelmezési miniszter csak a napokban ismételte, hogy az egész hadsereg kenyér-szükségletét Magyarország látja el. Mellőzve egyes oly szerencséseket, a kik dugva elláhatták magukat, de a minő van elég Ausztriában, csak nézzenek egy kissé körül, bizony Magyarországon is minimális a lisztadag, holott talán a termelő ország teljes joggal kötheti ki magának azt, hogy maga legalább ne éhezzen annak a szomszédnak gyomráért, amely olyan nyugodt lelkiismeretű szedi be iparcikkeiért a horribilis háborus hasznát. Ha az osztrák kormány nem tudja megbékíteni és kielégíteni saját polgárait ne varrják ennek odiumát Magyarországnak nyakába.

— **Uj főispáni titkár.** Elthes Gyula dr. árvaszéki ülnök árvaszéki elnökké választván meg, a háboru kezdete óta viselt főispáni titkári állásától megválk és új állását már legközelebb elfoglalja. Főispáni titkár Rettegi Béla belügyministeri segédfogalmazó, Hunyad vármegye volt szolgabírája, ki a háboru kitörése óta katonai szolgálatot teljesít és jelenleg huszár főhadnagy.

— **Házasság.** Dávid László dr. ügyvéd, cs. és kir. 82. gy. e. tartalékos főhadnagy Budapestén házasságot kötött Kálnoki Kövér Karolival. Értesülésünk szerint Dávid László dr. nem szándékozik visszatérni városunkba, mert Budapestén telepedett meg.

— **A lipcsei tavaszi minta vásár,** ez évben március 3-án kezdődik. Azok a kereskedők és iparosok, a kik ezt a mintavásárt meglátogatni óhajtják, ebbeli szándékukat sietve jelentsék be a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamaránál, hogy részükre a nyujtandó kedvezményeket kieszközölhesse és lakást biztosítson.

— **Honvédek a királyi párnál.** Csütörtökön délelben a királyi pár — mint Bécsből jelentik — fogadta a 38-ik honvédhadosztály egy küldöttségét, amely báró Thor ezredesből, Vida századosból. Arz főhadnagyból és három altisztből állott, akik a királyi párnak és a trónörökösnek diszszuronyt nyujtottak át.

— **Szabadulás a fogságból.** Marosvásárhelyről írják, hogy odaérkezett Filep István gyimesi vámtiszt, aki az oláh betöréskor fogságba esett és a kinek holt híre jött volt. Filepet a sipotii fogolytáborban őrizték, a hol parancsnokuk, egy renegát 21. honvéd gy. ezredbeli extiszt, kiszökött áruló a legnagyobb magyargyűlölettel bánt velük. Filep élvényeiről a katonai parancsnokság hivatalos jegyzőkönyvet vett fel, mely az oláh brutalitások borzalmas listáját tartalmazza.

— **Halálos baleset.** Szász Lajos vármegyei főjegyző Lajos nevű 17 éves fia, mint lapzártakor értesülünk, pénteken délután szobájában a fegyvert vizsgálta, miközben a fegyver elsült és oly szerencsétlenül találta a fiut, hogy rövid szenvedés után meghalt. A mélyen sujtott család iránt igen nagy részvét nyilvánul meg.

— **Köszönetnyilvánítás.** A Pro Transsylvania Országos Segítő Bizottság Tolnay Lajos dr. főispánnak a Csikvármegye lakósága részére adományozott ruházati és háztartási cikkek kiosztása körül kifejtett lelkiismeretes és fáradhatatlan közreműködéséért hálás köszönetét fejezte ki.

— **Előléptetés.** Csikvármegye törvényhatósága január 21-én tartott közgyűlésében Botár Béla vármegyei árvaszéki ülnököt a VII. fizetési osztályba léptette elő.

— **Halálozás.** András Árpád 17 éves korában f. hó 24-én hosszas szenvedés után Csikszentsimonon elhunyt. Halálát András Ferenc és neje Veress Karolina szülők és kiterjedt rokonság gyászolja. Temetése f. hó 27-én Csikszentsimonon megy végbe.

— **Hadisegély.** A hadisegélyek felemelése iránt intézkedő 480.000 sz. ministeri rendelet a városi hatósághoz már megérkezett és értesülésünk szerint a felemelés iránti eljárást már a jövő héten megkezdik. — A rendelet legfontosabb része a hadisegély felemelése s az eddigtilt eltérőleg a hadisegélyek — tekintet nélkül a bevonult béke idején való kereseti viszonyaira — havi járulékokban lesznek országsszerte egyenlő mértékben megállapítva. A nálunk érvényes kulcs szerint a következő táblázat irányadó: 1 családtag részére havi 42 kor., 2 családtag részére havi 71 kor., 3 családtag részére havi 95 kor.; lakbérsegély havi 20 korona; 4 családtag részére 118 kor., 5 családtag részére havi 135 kor., 6 családtag részére havi 150 kor.; lakbérsegély havi 30 korona; 7 családtag részére havi 165 kor., 8 családtag részére havi 180 kor., 9 családtag részére havi 195 kor.; lakbérsegély havi 40 korona; 10 családtag részére havi 210 kor., tiznél több családtag részére havi 220 kor. és havi 50 korona lakbérsegély. Lakbérsegélyt az is kaphat, a ki a saját házában lakik ugyan, azonban háza annyira és nyilvánvalóan megvan terhelve, hogy a teherviselés ugyszólva a házbérfizetéssel egy elbírálás alá eshetik. Mivel az új rendelet szerint a megállapítást nem a pénzügyigazgatóság, hanem a viszonyokkal teljesen ismerős polgármester végzi a képviselőtestület által választandó véleményező bizottság javaslata alapján, alapos reményünk van, hogy a sok panasz az új rendszer mellett meg fog szünni.

— **Jótekonycélú színelőadás.** Bakó Kálmán, Orbán István, Szócs János, Antal Elek, György Adolf, György Ferenc, György Szilveszter, Balló János, Gergely József, Bíró Erzsike, Csomortáni Erzsi és Gál Magdó csomortáni lakosok jótekonycélú színelőadást rendeztek, melynek 60 korona tiszta jövedelmét a hadiözvegyek és árvák javára szerkesztőségünkhöz beküldötték. A hazafias és nemes adományt befizették Csikvármegye gyámpénztárába.

— **40 millió katona fegyverben.** Hágából jelenti tudósítónk A Newyork Times szerint az Egyesült Államok hadügyministeriuma megállapította, hogy kerek 40 millió katona áll fegyverben. Ezekből az ententera esik 27.500.000 a központi hatalmakra 10.600.000 és a tengeri haderőkre 2 millió. Az egyes államok hadereje a következő: Németország 7 millió, Ausztria-Magyarország 6 millió, Bulgária 300.000, Törökország 300.000, Oroszország 9 millió, Franciaország 6 millió, Nagybritannia 5 millió, Olaszország 3 millió, Japán 1.400.000, Amerika 1 millió, Kína 541.000, Románia 320.000, Szerbia 300.000, Belgium 300.000, Görögország 300.000, Portugália 200.000, Montenegró 40.000, Sziám 36.000, Kuba 11.000, Libéria 400.

— **Jótekonycélú előadás.** A csikesiesői műkedvelő ifjuság 1918. évi február hó 3-án és 4-én, az iskola nagytermében, a harangalap javára színelőadással egybekötött zártkörű tánc estélyt rendez, mely alkalommal színre kerül „A sárga csikó” című 3 felvonásos színmű. Belépti-díj személyenként 6 K.

— **Vizsgákra a polgári és középiskola minden osztályáról, érettségire, felvételi vizsgákra stb. gyorsan, osztályösszevonással, felelősség mellett készít elő Zsoldos-tanintézet Budapest, VII., Dohány-utca 84. Bővebb értesítéssel szívesen szolgál az Igazgatóság.**

— **A gróf és a majom.** A Reichspostban írja a gróf N. N. osztrák mágnás, hogy a mikor „Ofen Pesten” járt, elment az állatkertbe és ott nagy csodálkozással látta, hogy a majomketrec padlóján hófehér kenyérdarabok hevernek a mikhez a torkig lakott majmok már nem is nyulnak. A gróf kérdezősködésére állítólag azt a választ kapta az állatkert igazgatóságától, hogy a majmok nem esznek mást, mint fehérkenyeret és ezért kénytelenek a finnyás állatoknak azzal szolgálni. Hát ez mi? Irigység? Ezen lehet segíteni. Jöjjön el ide a gróf, adnak itt neki helyet valamelyik ketrecbe, a majom meg elmehet helyette Bécsbe méltóságos urnak.

NYILTTÉR.*)

Értesítés.

Alólirott ezennel tudomására hozom mindenkinek, hogy volt nőm Beteg Jánosné szül. Beteg Erzsébet tartozásáért semminemű felelősséget nem válllok. azt ki nem fizetem. Csikszentimre, 1918. január 18-án.
Beteg János, magánzó.

*) E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a Szerk.

VIZSGÁKRA

a polgári- és középiskola minden osztályából, érettségire, felvételi vizsgákra stb. gyorsan, osztályösszevonással, felelősség mellett készít elő a

Zsoldos tanintézet
Budapest, VII., Dohány-u. 84.
Telefon 32-40.

Ha butorokat akar venni

ne sajnálja az utat M.-Vásárhelyre és tekintse meg
SZÉKELY és RÉTI
erdélyrészi butorgyár részvénytársaság
kamarai szállítók

BUTORTERMEIT.

Ebédlok, uri és hálószobák, salonok, vas- és rézbutorok, szőnyegek, függönyök, zongorák, hatalmas választékban, jutányos árak mellett.

8—

A székeleyek földjén.

Irta: Mátrai Ferenc Béla
csikszentgyörgyi Márton Ferenc
festőművész rajzaival.

Előfizetési ára 4 korona.

Megrendelhető Budapesten a kiadónál:
Grill-féle könyvkiadóvállalat (Paunonia
Irodalmi Intézet) Veress Pálné-u. 3. sz.

Az Udvarhelymegyei Fatermelő R.-Társaság

••••• a Nagyerdőben földön fekvő •••••

BÜKK-HULLADÉKFÁT

SZEKERENKÉNT 10 KORONA ÁRBAN

a helyszínen áruba bocsájtja. Venni szándékozók vásárlási bárcát

Csikszeredában BAUER JÁNOS úrnál

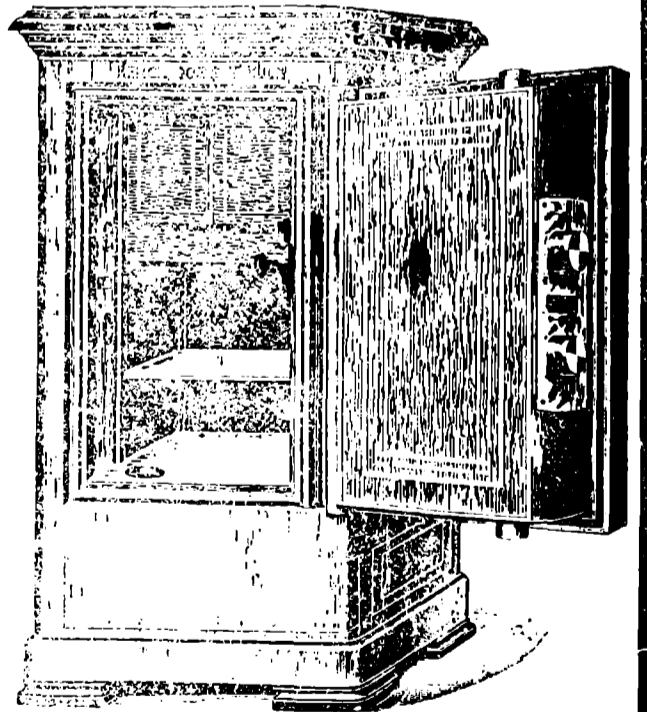
sörfözde házban válthatnak.

10—10

PÉNZSZEKRENY- JAVÍTÁSOKAT

a leggyorsabban, leg-
jutányosabb árak és
felelősség mellett
elkészítenek
Csikszeredában.

Bővebb felvilágosítást ad
lapunk kiadóhivatala.

3—

BOR, nagyban eladó
Szöllősi Samunál, Székelyudvarhelyt.

10—